

KÉT BRONZKORI ROVÁS. (Bronzkori szkíta feliratok)

A zárójelben lévő írásom 2015-ben került közzétételre,¹ ez is (a ma már nem teljesen helytálló) Csallány Dezső és Vékony Gábor írásaiból szerzett ismeretek alapján íródott. Azóta Bakay Kornél és mások írásai rávezettek, hogy az *ómagyar* írást elődeink Keleti tartózkodási helyein kell keresni! Eredményt végül is SZ. A. Pletnyeva (1981, 49. kép)² „türk jelei” alapján értem el, melyek hangértékét *magyarnak* tekintve igazolódott, hogy az I. L. Kizlaszov (Kaukázustól a Don-menti Majakig, a dél-Turáni-alföldtől az alsó-Jenyiszejig, Isszikig) összegyűjtött „Eurázsiai szteppék írásai”, bizony magyarul szólnak hozzánk. (A <https://www.magyarostortenet.gportal.hu> Honlapon eddig több mint hetven magyar rovásfeliratot ismertettem.) Fokozatosan sikerült is összeállítani (meghagyva az orosz Kubán-, Don-, Majak- és közép-ázsiai területi besorolást) az *ómagyar* rovásjeleket, az egységes jelölést és az *írás szabályait*.

Nemrég, a Kr. e. 6–5. századnak tartott szkíta–szaka(jász) rovásfeliratot is ezekkel az *ómagyar* rovásjegyekkel és szabályokkal javítottam írtam át, amelyekkel a (6–10. századi) kelet-európai és közép-ázsiai magyar nyelvű feliratokat olvastam. (*Isszik rovásfelirata* Delibeli 2024, Fókusz 240. sz.) Most is felmerül, hogy a hasonló korú Kárpát-medencei balta korábbi: „Fénylek, vágss ezzel, siring szolgád” olvasatát indokolt-e javítani és megvizsgálni, vajon ez a felirat is olvasható-e mindkét irányból?

Végül is úgy döntöttem, hogy a régi javított, átírt részeket és az újabbakat oly módon ötvözöm össze, hogy a továbbra is érvényes részt »...« jelek közt meghagyom az új mellett, a nem helytállót pedig tájékoztatásul (esetleg kisebb betűmérettel, kivonatosan) [...] -be téve megadom.

A szkíta fokos

»2014. október végén olvastam Tóth Imre: Magyar őstörténet című művét.⁽¹⁾ Ennek „A Kárpát-medence nyelve és írása” fejezetében a szerző két rovásbetűs leletet, és azok fenntartással fogadott olvasatát ismerteti. „A 3000 éves Kárpát-medencében készült szkíta baltatokon hosszabb szöveg szerepel. A Róma melletti Campagna mezőn találták. Ám ilyen fokoszerű, úgynevezett tokos baltát csakis a Kárpát-medencében készítettek.”

Az inkább fokosnak tekinthető szkíta baltát eredetileg a Római Jezsuita Múzeum őrizte, de a második világháborúban megsemmisült, csak a tárgyjegyzékben maradt fenn. Kép forrása: i. m. 87. o. Tekintsük át röviden a fokos történetét Fehérné Walter Anna publikációja alapján.⁽²⁾

A leletet először képmelléklettel együtt 1865-ben az angol Lubbock régész publikálta könyvében, feliratát ismeretlennek jelölve. Magyar részről érdemben elsőnek Debreczenyi Miklós foglalkozott a felirat kibetűzésével:

SeGÍT IS ÜT IS RÓ IS

„Tetszetős” eredményét 1914-ben Sebestyén Gyula igyekezett az Ethnographia hasábjain a „hivatalos álláspontot” képviselő megsemmisítő gúnnyal „betűrejtvénné” silányítani.

1. Delibeli József: Bronzkori szkíta feliratok. https://www.leventevezer.extra.hu/szkíta_feliratok.pdf (2015. I. n. év)

2. Bakay Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai II. Miskolci Bölcsészeti Egyesület 1998, 95. 81. kép. (Pletnyova...)

(1.) Tóth Imre: Magyar őstörténet. [Bp.] FRÍG Kiadó, 2009, 86–87.

(2.) magyarmegmaradasert.hu/kiletunk/anyanyelvunk/item/3529-az-ékírástól-a-rovásírásig-2-kötet.

Később Pataky László eltérő fejtési módszerrel, csekély módosítással hasonló értelmű olvasatot adott, ami kétségtelenül igazolja a magyar nyelvűségét:

eGE SÉT ÉS ÜT ÉS RÓ ÉS

Debreczeni a függőleges szárú székely 𐀅 (e) betűt i-nek, Pataky az Ee-t é-nek vette.

Újabban Varga Csaba is foglalkozott⁽³⁾ a felirat olvasatával:

SeGeSEet EeS ÜT EeS RO EeS azaz, SEGESÉT ÉS ÜT ÉS RÓ ÉS (Sebesít is üt is ró is)

Véleménye szerint „ez egy harci fokos volt, elsődleges értelme tehát éppen az, hogy sebesít és nem pedig az, hogy ékesít.”

Láthatóan a három olvasat között nincs értelmezési eltérés, mindegyik funkciós szöveget ad, de én alapvetően hibás olvasatnak tartom mindegyiket.

Indoklásul felhozom az alábbiakat:

- Az egyedül álló (S) rovásjel hangértéke kimondva: es vagy sö. A száron belül lévő „egyenes szárú” -e- betű kimondva nem kerülhet az -s- elé, csak mögé. A ligatúra helyes olvasata eS/E, Sö/E és nem ES, IS, vagy EeS (ÉS).
- Itt is kiemelem, hogy egy elforgatott Λ (²s) rovásjel mindig más hangértéket jelöl. Lásd a kunkerekegyházi gyűrűn a \vee (²v), a pomázi,- mezőberényi gyűrűn a $>$ (¹d), míg a deszki,- ladánybenei feliraton pedig az $<$ (a/á) jele.
- Értelemzavaró hiba az 5. jel RO olvasata. A függőleges ' | ' rovásjel ősidők óta az -sz- hangunk képjele. Kizárt, hogy egy 1673-ból származó Kájoni ábécé | (r) „írásmutatványa” visszavetíthető lenne a 3000 évvel korábbi betűre.
- Kifogásolom a székely 𐀅 (e) betű „kiegyenesített” változatát e-ként, i-ként értelmezni, melyre példát sem is tudok említeni. Előttem nem ismeretlen a ' 𐀅 ' alakú rovásjel, mely a szkíta–alán–óbolgár összehasonlító elemzés alapján a szkíta -g- betű lenne.⁽⁶⁾

Abban egyet értünk, hogy a hat rovásjel ligatúra (mégsem latin írásfejlémény), ősidők óta létezik!« [Nekem akkor „beszédesnek” tűnt a hat karakter belső jel nélküli jellegrajza (ezen el is indultam), felírva annak vélt jel- és betűsorát:

F N > Λ > >
¹B ¹K E/O ²S O ¹D

Hangzósításán nem is kellett sokat töprengeni, mert a BoKOSOD betűsört (fokosról lévén szó), valójában a **fokosod** szó színimájának véltem. Az első betű hangcseréjét alá is támasztotta a magyarban és a rokon nyelvű sumerben is ismert **b > p > f** hangfejlődés. A „POKOSOD” szótári alak -p- hangja f-re cserélődhet, erre példák sora található a Cz-F szótárban. Feltételeztem azt is, hogy talán a bronzkori *ómagyar* rovásbetűk között nem is volt -f- betű. (Megjegyzem a ma ismert székely \emptyset (f) hangjel későbbi újítás eredménye, az élőbeszédben végleg rögzült -f- hangra.) Vékony szerinti nagyszentmiklósi 𐀀 (v/β) jel, a kelet-európai ómagyarban (¹b), a székely rovásban 𐀀 (p).

Még elfogadható indokot is találtam arra, hogy miért írhatták rá a fokosra, hogy fokos? Hát azért biztos nem, hogy lám ez a fokos! A neolitik-, a kőkori emberek a természetben éltek, függtek tőle, az életüket befolyásoló jó és rossz, a csodálatukat és értetlenségüket kiváltó, ártó természeti erőknél igyekeztek a kedvébe járni; azt megszemélyesítették, isteni erővel ruházták fel. Akár Fokos nevű istenük is lehetett, vagy olyan istenségük, akinek a fokos volt az attribútuma. Nevének ráírásával hitük meggyőződésük szerint, átszállhatott a fokosra az istenség ereje, jószolgálat, minden olyan tudnivaló, melyre az eszköz eredményes használata során szükségük lehetett.

Botos László írja⁽¹⁰⁾ a sumerok hitvilágáról: „IZ-TEN az Ég és Föld szövetségesevé a Fokost avatta, a Fokos és a Nádkosár hivatásául pedig a MUNKÁT rendelte.”]

Ne vessük el azért a belső jel nélküli betűk karaktereit, nézzük meg javítva (balról-jobbra) kapunk-e újabb értelmet?:

𐀀 N > Λ > >
²K ¹R E/O ²S O ¹D
 (¹R-¹K)

Hangzósítva: éK uR/É üS O/Da vagy éK uR/aK/É üS O/Da!

Többet ezzel ne is foglalkozzunk (esetleg irányadó lehet mindkettő). Megjegyzem a hasonló korú Isszik feliraton az (¹R-¹K) látható.

(3) Varga Csaba: Jel Jel Jel. [Bp.], FRÍG Kiadó 2001, 229–232.

(6) http://iristom.com/books/ALABO-DT-BOLB_PISMO/AL-PBG-p-3.htm Szravnitelnij analiz alano-drevnebolgar...

(10) Botos László: www.magtudin.org/Sumir%20magyar.htm

Akkor most a 2020. évi (https://www.leventevezzer.extra.hu/Ket_bronkori.pdf) (közzétett) írásomat meg is szüntettem és tartalmát átvéve javítva, azt folytatom az alábbiak szerint:

- Az 1. karakternél nem tűnt fel, hogy a \diamond (2k) jel valójában egy megnyújtott \square (${}^2k\text{-}{}^2r$) ligatúra, melynek dőlt „paralelogramma” \square szerű állása alapján a felső oldala az (sz), hozzá pedig a lefelé néző pontatlan F 1B betű illeszkedik. Az alul lévő vonal a szétnyitott (2r) alsó oldala, ezért (közel) párhuzamos a felsővel. De a felső részre inkább elfogadható a „szittyá \swarrow alakú” \wedge (g) jel, a rövid belső mellékvonallal. A (${}^2K\text{-}SZ\text{-}G\text{-}{}^2R$) betűsort ajánlom.
- A 2. karakter jellegrajza valójában egy nagyalakú széthúzott (${}^1R\text{-}{}^1K$) összevonás, belül mellékjelekkel. A Kr. e. 6–5. századnak tartott Isszik feliraton egyértelműen az N (${}^1r\text{-}{}^1k$) ligatúrát jelentette, ez most is elfogadható. A baloldali $\prime \setminus$ rész szárait összekötő két vonal szinte felkínálja a későbbi székely–magyar \mathbb{L} L rovásbetűt. (Ezt, és az előző (g) jelet egyelőre kétséggel fogadom el.) A karakterrész feloldása (${}^1R\text{-}{}^1K\text{-}L$). A felső $\prime \setminus$ rész jelentését a hátra dőlő: $\approx + \setminus \setminus GY^3 \setminus r\text{-}SZ) \sim (GY^3\text{-}r\text{-}SZ)$ kapcsolatként rögzítem. Azért csatlakozik vízszintesen az SZ betűhöz. Az előzővel az (${}^1R\text{-}{}^1K\text{-}L\text{-}GY\text{-}SZ$) összevonást alkotja. Felmerülhetne az N közbenső hosszú átlójában egy (2v) rovásjel baloldala, mint (${}^2v\text{-}sz$) próbáljuk ki, a (${}^1R\text{-}{}^1K\text{-}L\text{-}({}^2V)\text{-}GY\text{-}SZ$) nem szövegértő. Törölöm az [${}^1r\text{-}l\text{-}{}^1k\text{-}{}^2v\text{-}g/sz$] ligatúrát. (A Gy betű *ómagyar* jel.)
- A 3. [sz- 1r -e/o] kombináció sorrendjét javítom: »A felső kicsi l (SZ) vonalka alatt irányultsága alapján az \rangle (E/O) vagy N³ betűvel az (SZ-E/O) vagy (SZ-N³) látható.« A görög „epszilon” betű vízszintes vonala a rövid vonalú *ómagyar* – (1r) jellel összevonva: $l + \rangle + -$ (SZ-E/O- 1R) vagy az (SZ-N³- 1R). Az esztergomi gyűrű 7. jelén az -r- vonala kilóg, ott jelentése jobbról (${}^1R\text{-}N^3$). [Az elődök ($\exists\text{-}r$) „ÜT” olvasatát, ha el is fogadnám, a rovásalak összevont képét mindenképpen kifogásolnom kellene, mert az „Ü” ívére szerkesztett \uparrow 2t -vel helyesen, így $\prime \setminus$ kellene kinéznie. Hasonló \exists (epszilon) jel látható a nagyszentmiklósi kincs „görögös” feliratrészen is.]
- Az előző 4. [${}^2s\text{-}{}^1r\text{-}g$] jelsort el kell vetnem. Az 2S belsejében a hátsó vonalra (irányultsága alapján) a kétvonalas \approx (gy^3) van illesztve, az (${}^2s\text{-}gy^3$) nem idevalóan értelmezhető. Tapasztaltam már, hogy az \wedge (2s) is lehet önmagában ligatúra. Jelen esetben az $/ + \approx + \setminus$ (${}^2S\text{-}GY^3\text{-}{}^1R$) és (SZ-GY³- 2S) összevonások közül választhatunk.
- »Az 5. jelet az $l + \rangle \sim [SZ\text{-}N^3\text{-}N]$ összevonásának tartottam, amihez csak annyit tennék hozzá, hogy az alsó íve ötletesen \subset (n) jel szerűen vissza van kanyarítva, nehogy az -sz- szárához tartozó \mathbb{D} (1s) jelnek véljék.«
- A 6. [$G\text{-}{}^1D$] jegy javított feloldása: $\rangle + \approx$ (${}^1D\text{-}GY^3$), a -gy- a -d- belsejében van, így nem előzheti azt meg.

Előre bocsájtom, hogy az öt része tagolt felirat részeit különállóként kezelve igyekszem értelmezni. Felírok két lehetséges betűsort:

$$\underset{1}{({}^2K\text{-}SZ\text{-}G\text{-}{}^2R)} \cdot \underset{2}{({}^1R\text{-}{}^1K\text{-}L\text{-}GY\text{-}sz\text{-}SZ)} \cdot \underset{3}{(SZ\text{-}N^3\text{-}{}^1R)} \cdot \underset{4}{(SZ\text{-}GY^3\text{-}{}^2S)} \cdot \underset{5}{(SZ\text{-}N^3\text{-}N)} \cdot \underset{6}{({}^1D\text{-}GY^3)}$$

Az egy és kéthangú egy-szótagú gyökhangok hangzósítva:

$$Ki\ SZe/G/Re \cdot Ra/Ká\ Lá/GYu/sz\ SZo \cdot SZü/N\ Rá \cdot éSZ\ iGY\ Se \cdot SZeN\ Ne \cdot áD/GYa$$

A mai nyelvünk szerinti a). változat:

Ki szegre • rakkál lágyulsz, szó • szünne rá • élsz, így se • szent, ne • áldja!

A b). változat betűsora:

$$Ki\ SZe/G\ éR \cdot uR\ oK/aL\ GYá/szo/SZ \cdot SZü/N\ Rá \cdot SZo\ uGY/Se \cdot SZo/N\ Ne \cdot Du/GYá$$

Mai nyelvünk szerint:

Kit szeg ért • úr okkal gyászolsz • szűnt, rá • szó ügyse • szólna, ne • dúljál!

A Cz-F szótárból:³

- SZEG (3) SZĚG Vagy SZĚG(2), fn... a 2.-ik értelmű valami ékszerű, csúcsos, egyik végén összeszorulót jelent... továbbá... verve hézagot csinál, elválaszt, hasít. (szeg, szekerce, szakóca)
- LÁGYÚL, LÁGYUL (la-agy-úl) önh. 2) Kedélyre vonatkozóan könnyörülő, engedékeny.

3. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv értelmező szótára. I–IV. Pest, 1862–1874. Rövidítve: Cz-F

- SZŰN, SZÜN önh. 1) Határtalan igével am. bizonyos cselekvés vagy állapot folytatását abbahagyja. Régiesen szőn vagy szőnik. A SZü/N jelen idő 1. sz. 3. sz. a. r, szőn, **szűn**, helyesírás szerint szűnő vagy **szűnne**.
- GY... Ezen gy betűben pedig legközelebről a d és j betűk hangjai [vegyülnek], minthogy az ily ragozott szók belsejében, a dj valóságos gy hanggá alakul. 2). tájshokásilag j helyett áll.
- ÁLD (ál-d) áth. 1). Hálát mondva, hálálkodva, indulathangon felsóhajtva dicsér valakit. **Áldja** 1 sz. 3. sz. felszólító mód t. igaragozás. Ne áldja, ne dicsérje.
- DŰL (1) (du-ol) áth. átv. értelemben erőszakos, mások nyugalját feldúlja. **Dúljal** felsz. m. 1 sz. 2. sz. a. r.

Ra/Ká ~ a rak ige feltételes mód a. r. 1 sz. 2. sz. **raknál**. A SZe/N a HB⁴ szerint „szent” (14. és 15. mondat). SZo/N a szól ige feltételes mód 1 sz. 3. sz. a. ragozás **szólna**.

Ezt a két feliratot ajánlom választásra és elfogadásra. Mindkét felirat hasonló értelmű, nem kell az eszköz feliratát külön magyarázni, tömör és érthetően szól korának emberéhez, amúgy hozzánk is! „Ki szegre rakná” az békés lányult, ugyan nem szólnak róla, de előző élete alapján így se válik szentté, ne áldjad! Kit viszont szeg ért azt okkal gyászolják, szűnt halott, róla szó már úgyse szólna, ezért ne dúljál! Emlékeztetőül:

[A „pokosod” szó alapján a 2. jelben a -k- betűt fogadom el, amivel a jelsort így írhatjuk fel:

P-N • L-¹K-²V-G-(SZ) • SZ-E • ²S-¹R-G • SZ-O • G-¹D

...A 2. jel második felétől a felirat jól olvasható: VáG vagy VáGSZ eSZE SÍRiG SZOGÁD.

A P-N-ről már tudjuk, hogy az, az egy-szótagú F-N is lehet: FeN olvasattal. A követő L-¹K hozzá olvasva F-NL-¹K, amiből kijön a FeNLeK, erre könnyen is rávágtam, hogy a fokosnak fenéssel történő élezéséről van szó. Feltűnt viszont, hogy akkor az ige egyszám első személyében (fenek, fenem), mit keres az -L- betű?

Segítségül Pető Imre ősmagyar nyelvről szóló írásához fordultam, amiben a hun és szkíta nyelvi anyag található.⁽¹²⁾ A bolygók címszó alatt írja: „A feni fényt jelent, – Feni ~ Vénusz ~ Fény(es) – az igéje fenin = magyarban fenni. A fenés tehát nem élesítést, hanem *fényesítést* jelent.” (uo. 5.) (A bronz tükröt is ilyen fényesítéssel tükrösítették.)

Nézzük mit ír a Cz-F szótár: FEN (2) szilárd testet csiszolás, dörzsölés, köszörülés által élesít. FENY (fen-j) elvont törzsök 1). Nem egyéb, mint a meglágyított fen ige. A FeNLeK szó tehát nem más, mint a fényleni ige egyszám első személyű **fénylek** alakja. A VáG és a VáG(SZ) alapján két olvasat is kijön:

Fénylek, vág össze, sírig szolgál!

De felmerülhet a VáGSZ eZE olvasat is, hiszen a Cz-F a 60. oldalon azt írja, hogy az -sz- a z-vel szeret váltakozni.

Végül is az utóbbi változatot véglegesíttem:

P-NL-¹K • ²V-G-SZ • SZ-E • ²S-¹R-G • SZ-O • G-¹D

PeNLeK VáGSZ eZE SÍRiG SZOGÁD

Fénylek, vágssz ezzel, sírig szolgál!

Elhagyva (a tájékoztatásul közbeszúrt és elvetett, előző balról-jobbra szöveget), vizsgáljuk meg a fenti változatok ellenirányú olvashatóságát, összevetve a korábbi másodikkal:

[A • Go/No/SZ • iS • iG/éR • No • áR/uSZ • SZe/G • Ve/R • oK/aL • ro • BÉ/Ke

Azaz mai nyelvünk szerint: **Ah gonosz is ígér, no árulsz, szeg ver okkal, ró béke!**

Vagyis az áruló fejét joggal veri szeg (szekerce), így róják, fedik meg a békére utasítva!] változattal.

A karakterek betűsorát jobbról kezdve határozzuk meg:

- Az utolsó 6. [A/Á-G³] karaktert javítom. A nagyalakú > (a/á) jel felső vonalához a ≠ (gy) rovásjel illeszkedik, de az (A/Á-GY) betűsor nehézkesen szövegértő. Viszont három tagúként az \ + ≠ + > (SZ-GY-A/Á) jól érthető.
- Az 5. (SZ-N³-N) jegy visszafelé sorolva az ¹ + < + > (N-N³-SZ) betűsor.
- A 4. jegy [²S-G³-¹R] betűsora javítva, az / + ≠ + \ (SZ-GY-²S) lesz.
- A 3. karakter változatlanul az (N-¹R-SZ) betűk összevonása.
- Törölni kell teljesen a 2. [SZ-¹R³-²V-G³-L-¹K³] betűsört. Új értelmet az | + ≡ + † + = + N, azaz az (¹R³-r-GY-¹K³-L-SZ) betűsor ad. A kettős vonalú vízszintes jegy most a ≠ (gy) hátra döntött r\gy\ ~ (r-GY) kapcsolata.
- Szintén törölöm az 1. jel [¹B³-r-²K] betűsorát. Jobbról sorolva az ▯ + ◊ + ≡ + \ (SZ-G-²K-²R) betűk egymás utániságát kell hangzósítani, az utolsó az alsó jel.

Megjegyzem: több esetben a rovásbetű jellegrajzát adtam meg a szemléletesség érdekében (a mi esetleg így zavaró is), értelmezi a sorolás felőli oldalát kell.

(12.) Pető Imre: Elődök szava. Corvina Sacra Könyvkiadó Magyarország, 2009. Int.: Ósmagyar nyelvek Webhely

4. Gyárfás Ágnes: A halotti beszéd mondattana. BME Miskolc, 2010.

A meghatározott betűk sora balról-jobbra:

(SZ-GY-A/Á) • (N-N³-SZ) • (SZ-GY-²S) • (N-¹R-SZ) • (¹R³-r-GY-¹K³-L-SZ) • (SZ-G-²K-²R)

6 5 4 3 2 1

Az egy és kéthangú egy-szótagú gyökhangzók hangzósítva:

SZó/GYá • No iN SZo • éSZ úGY üS • Ni Ro/SZ • uR ro/GY Ki/aL/uSZ • SZo/Ga Ki Rí

Mai nyelvünk szerint:

Szóljál, • no int szó • élsz, úgy üss, • ni rossz • úr rogy kialszol, • szolgál ki rí!

A Cz-F szótárból:

- NO indulatszó, melynek alapértelme, a mozgásra, tovább haladásra, működésre való biztatás, szólítás.
- INT (in-t vagy im-t) önh. (Láthatólag) am. valakit szóval vagy más jellel figyelmeztet valamire; jó tanács vagy fenyegetés által.
- NI mutató szócska, mely által figyelmeztetünk másokat, valami különös, meglepő dologra, hogy nézzék, lássák.

A SZó/GYá ~ „szóljál” a gy-ből j lesz, a Ki/aL/uSZ ~ „kialuszó”, **kialszol** (az u kiesik) léted lángra alszik meghaltál.

Hasonlóan az Isszik felirathoz, most is szinte tömönatos, tanulságul szolgáló, ellenirányú magyar nyelvű szöveget csodálhatunk meg. Nem is szól másról mint az éltőt inti, csak a rosszra, az ellenére üssön, hogy rogyjon halva, úgyis csak a szolgálja siratja.

Végezetül kérdezem is, vajon e *magyar nyelvű szkíta* bronzkori felirat miért nincs nyelvtörténetünk kiemelt helyén, miért nincs rovás emlékeink között nyilvántartva? Miért, miért... hiszen már Fehérné is arról panaszkodott, hogy az első magyar nyelvű kísérletet is a „gúny tárgyává tették.” Sovány vigasz a Debreczeni – Pataky – Forrai-féle megoldásnak a 29. párizsi Orientalista-Nemzetközi-Kongresszuson kapott elégtétel. Változott valami is azóta?

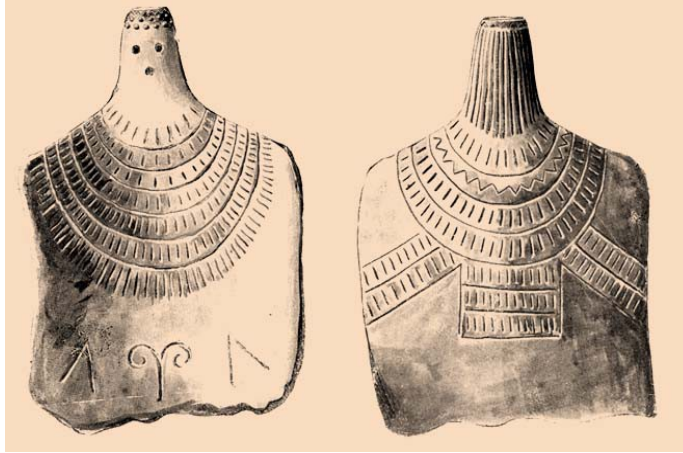
Most visszatérek a fenntartással fogadott két Λ G és Λ L betűre, melyek más korabeli, vagy későbbi előfordulására csak Telegdi János 1598. évi „Rudimentáját” tudom felhozni. Szinte hihetetlen, hogy a Kárpát-medencében a vaskori szkíta rovástáblán kívül (erről később) a hunok megjelenéséig (Champagnei sisak, hun fibula) nem ismerünk magyar nyelvű rovásleletet. (Később az avar korban már sokasodnak.) Vajon mi lehet a magyarázata a majd ezer évig tartó szünetnek. Csak erre az egy vágóeszközre írtak, vagy többi még nem került elő? Az írástudók a keletről, délről sokszor erőerőszakkal érkező betelepülők áldozatai lettek, vagy éppen azok elöl kivándoroltak, s a tudást vitték magukkal? Igaza van Mario Alineinek?, aki az „Ősi kapocs – A magyar etruszk nyelv rokonság híveként állítja, hogy az etruszk írásban felismerhetők a Kárpát-medencéből elvándoroltak írásjelei. Pontosabban az etruszk ábécé 21 betűjét a görögből származtatja, amit azok a pelazgoktól vettek át, ők viszont a Kárpát-medencéből hozták magukkal. Ez utóbbira fény vetül Aczél József írásából⁵ is. Őt az előszó így méltatja: „3000 magyar–görög tőszóegyezést bemutató monumentális tanulmányát eltüntették... bebizonyította, hogy az európai kultúra bölcsőjeként kiténtetett Görögországhoz a magyar-fajú turáni szittyák nyelvű szoros köze van a pre-hellén és görög–hellén nyelv és a magyar nyelv között fennálló nyelvtani és szókincsbeli egyezések alapján.”... Prof. Gordon Childe: *The Danube in Prehistory* c. könyvében állítja: A Kr. e. harmadik évezredben az Eufrátesz melletti mezopotámiai műveltség Kis-Ázsián keresztül a Kárpát-medencébe hatolt. Az angol régészek általánosan elfogadott véleménye szerint is a késői szumér utódokat összkítáknak nevezték... Ezt erősíti az orosz történetíró J. P. Frencew is... A Kárpát-medencéből Kr. születése előtti évezred elején egy részük kivándorolt a Kaukázus–Káspi tenger térségében élő testvérikhez. (Szilveszter Jenő) Írásából csak azt a táblát mellékelem, amelyben a Λ G és Λ L székely–szittyák betűt összeveti az ó-hellén betűkkel. (Sajnos az eredeti is rossz minőségű: i. m. 182–183.) (Nem rovom fel neki a székely betűk *visszavetítését*, hiszen más rovást nem ismerhetett!)

	Α	Ε	Ζ	Λ	Φ	Θ	Π
Székely-szittyák betűk:	X	o	z	Λ	Λ	⊗	X
Ó-hellén betűk:	X	o	z	Λ	⊙		π

5. Dr. Aczél József: SZITTYA – GÖRÖG ERETETÜNK / Történelmi és nyelvészeti tanulmány. Első kiadás: Első kiadás: Budapest. Második kiadás: Gartfield, N.J. USA 1975. november

Hosszúfalu-kisfentősi felirat.

»A 3500 éves SZENTESZ, SANTOS vagy SZANTOSZ feliratú leletről Vende Aladár adott leírást:

Kép: varm_szatmar_148.jpg

„Megvan neki a szeme, szája, fejdísz, haja, nyak,- mell,- hátdísz. A cserép fekete és finom agyag. Az alak alja le van törve, vajon valami bálványféle alak volt-e, vagy edény lapos füle. Az a körülmény, hogy az alsó része mindinkább vastagodik és alul kissé hajlik, ez utóbbira enged következtetni.

E lelet érdekességét növeli, hogy Schliemann tanár, a híres régész, trójai ásatásai alkalmával, hasonló alakú, de nem ilyen díszes edényfület talált, melyet ásatásairól írott művében, ábrán is bemutat.”⁽¹⁶⁾

Radics Géza szerint az „Istennőt, Nagyasszonyt ábrázoló töredéken írásjelek láthatók. A sátor alakú jelek megegyeznek a magyar rovás-ábécé S betűjének alakjával. A két „sátoralakú” jel között van egy díszítésnek tűnő jel is. Feltehetőleg ez az N és T összeírása, ligatúrája, mely jelet megtaláljuk a bolognai botnaptár szövegében is. – Ennek igazolására említi a Bálint, Mincent és Antal szavakat, Forrai Sándor „Küskarácsonytól sülvester estig” című könyvéből. Amint látjuk, az NT összeírása hasonlít a régészeti leleten látható jelhez. (...) Ha mai ismereteink birtokában elolvassuk, (...) akkor balról jobbra a SeNTeS olvasatot kapjuk.”⁽¹⁷⁾

Csaba vezér⁽¹⁸⁾ „a kisfentősi lelet két „S” és köztük levő TEN hangértékű rovásjeltől áll. Olvasata oda vissza: ős Ten, magyarázatot nem fűz hozzá.

LaTNa*TNILAB*TCNIM

Láthatóan egyetértés van abban, hogy a mellképi jelek *rovásjelek*. A „sátor” alakú S ~ Ƨ jelek gond nélkül értelmezhetők. A középső jel azonosítását a botnaptár NT jelével kétségesnek tartom, képe átvéve a (17). jegyzetből: Egyrészt, mert nem is hasonlít a lelet jelére, másrészt ez az NT a Bálint szóban véleményem szerint csak egy alulról sorolt Ƨ + ˆ (n-th) összerovásból lenne érthető, mely felülről (th-n) értelmű. Ha így nézzük, akkor az Antal szót hibás feloldásnak kell tekinteni, mert a ligatúrában nem ismerhető fel az -n- alakja. Az „Antal” helyes olvasata: Ƨ + Ƨ (th-l), a -t- az l-hez igazítva Ethel vagy Athil (Attila). Véleményem szerint az -enth- eredeti alakja egy T (tau) jel lehetett. A botnaptárt, mint a neve is utal rá fára rótták, hogy elkerüljék a fa rostjával egyező irányú vízszintes rovásvonalat, azt írástechnikailag Ƨ „hullámosították”, hogy síkban is hullámos legyen.

Kitérek a nikolsburgi ábécé Ƨ „enth”, illetve az ezzel azonosnak vélt TEN jelére. (Az -enth- jelet talán piktogramként (képjelként) is lehetne értelmezni. A „madár” alakú jel lehetne a lelket égbe vivő (Turul) madár, a „lélekmadár” szimbóluma.) A kisfentősi jel ŐS-TEN, IS-TEN értelmével nem értek egyet, mert a szó férfiágú, atyauralmú, nevének ráírására egy nő mellképére helytelen értelmezés!

(Ha a Ƨ Ƨ jel középső felső kis függőleges vonalkáját elhagyjuk megkapjuk Orchon-jenyiszeji r² rovásbetűt,⁽¹⁹⁾ a lelet alakjával egyező változata is van! Ez a terület már Kr. e. 2. évezredben szkíta fajú népek törzsszállása volt, akiket majd a jüecsik és hsiung-nu hunok követnek. (Ishjamts táblázatában már hsiung-nu-nak tartott jeleket is közöl uo. 174.

(16). Vende Aladár: Szatmár vármegye őskora. Mek.oszk.hu/09500/09536/html/0020/17.html

(17). Radics Géza: www.szittyia.com/Alsotatarlakatolabotnaptarig.html

(18). magyarmegmaradasert.hu/kiletunk/anyanyelvunk/item/2890-elhallgatott-nyelvemlekeink/2890-elhallgatott...

(19). Szekeres István: A székely és az ótörök írás jeltörténete. Budapest 2008, 179.

Véleményem szerint a *szkíta–hun* (²r) rovasbetű lehet az, amely a Kr. utáni 6–7. századtól az ótörök írásba bekerült. A piktogram ótörök hangértéke r², magas hangrendű magánhangzókkal harmonizál. Az ótörök nyelvekben nem volt szókezdő ' r ' hang, csak jövevény szavak esetében. Így hangértéke csak véghangzó lehetett. (az i. m. 142.) (Szerintem a jel az ó-sumer „hegy-föld” hieroglifára emlékeztet.)

A lelet középső ligatúráját (balról) feloldhatjuk a „kazáriai” vagy keleti hun–magyar rovasjelekkel is (+ | +) (n⁻¹r-e/o), és az (s) jelét † + Λ (i/j-s), esetleg Λ + \ (s⁻¹r) ligatúraként is. Az (²r) és a (th) jelek további lehetőséget jelenthetnek.)«

Mielőtt bármiféle olvasási találgatásba kezdenénk, próbáljunk magyarázatot találni, kit ábrázolhat a mellalak, a felirat funkciós kapcsolatban van-e vele? Az biztos, hogy nem egy közönséges nőről (asszonyról) lehet szó! A mell-, és hátékszerekkel gazdagon díszített nő Istennő, Nagyasszony lehet. A mai keresztény Nagyasszonyra nem gondolhatunk, hiszen a lelet közel 3500 éves. Így marad a hunok, szkíták, magyarok Boldogasszony, Földanya mondanója. A sumer korig talán nem is kell visszanezünk, mert van hun írásos származástörténetünk is.⁽¹²⁾

[Pető: „A hun szövegek világa” fejezetéből a hun és örmény betűkkel írt szövegtöredék elejét idézem:

„Asari Ishehunkh (...) ontuta Asaret Asaraszúrihesz (...) Asarinekh vikh amendachunkh voltakh.

A szöveg értelmezése: Asari Ishehunkh¹ nemzette világot Asariszuninek². Asarinak³ a fia(i) volt(ak) minden hun ember.

Az 1. jelentése: A Világ Emberőse, Mindenség Ura. A 2. jelentése: Világanya, Világasszony, 3. rövidebb neve is van a Mindennemzőnek: **Asari** (Világi) i. m. 102–105. Számunkra a női istenség a fontos: **Asaruszun** a Világanya, Világasszony. **Asaraszúni** (Isfahán) világot uraló nő, a világot szülő. Rövidebb nevén **Asari** „Világi”

Ha ez így helytálló, akkor az a feladat, hogy az Istenasszony nevét tudjuk-e azonosítani Pető elemzése nyomán a feliratban?

Lehetséges, talán kétféleképpen is:

$$\Lambda \cdot \Upsilon \cdot \Lambda \text{ vagy } \Lambda \cdot \Upsilon \cdot \uparrow + \Lambda \gg S \cdot R \cdot S \text{ vagy } S \cdot R \cdot I/J-S$$

$$aSaR \cdot iS \text{ vagy } aSaRI \cdot iS, \text{ azaz}$$

$$\text{Asar ősasszony vagy a Világi ősasszonya. (iS = őS)}$$

Esetleg szóba jöhetne az SáR • őS, azaz Föld őse, Föld szülője (sár föld értelemmel).]

Most két okból is ellent kell mondanom (tájékoztatásul meghagyva) a fentieknek, mert én is elkövettem azt a hibát, hogy „egy jel és fordítottja azonos hangértékű.” De miért is fordítják meg, ha ugyanazt jelenti? (Még ma is elfogadott.) A másik ok, hogy Pető kimondottan hun szöveget ismertet, ami nem egykorú a lelettel, elfogadtam mert feltételeztem, hogy egy ősből származhat.

Vajon mitől különleges a kifestősi felirat, a kétféle állású szülő $\Lambda \sim \backslash$ (²s) rovasbetűkkel. Ezek önmagukban nem szimmetrikusak mint az Λ (²s) jele, ezért hangértékük sem lehet azonos.

Melyik lehet az alapállású, s melyik a tükrözött? Ezt a nikolsburgi ábécé Λ gót f esel jelzett (²S) betűje alapján el is dönthetjük. Az ottani állása jobbról sorolt, így az olvasás iránya felé a jel függőleges ' Λ ' oldala áll, tehát ez az alapállású, ellentettje pedig az (²S³).

A balta és az Isszik felirat balról és jobbról is olvasható volt, ez a kifestősire is helytálló lehet. Határozzuk meg karaktereit először balról-jobbra:

Az első betű akkor a tükrözött ²S³, az utolsó pedig az ²S. A középső karakter az előzmények alapján az (+ † +) (N⁻¹R-E/O) összevonása. Betűsorukat így adhatjuk meg:

$${}^2S^3 (N^{-1}R-E/O) {}^2S$$

Tudjuk, hogy a felirat női istenséget, életet adó földanyát, termékenységi szimbólumot személyesíthet meg. Az óvilágból ismert istennők: Is, Ist, Istar, Anahita, Inana, Asertu, Io, stb. nem Kárpátiak. Tóth-Kurucz Mária⁶ írja: „az Anyaistennő imádat ténye hozza kapcsolatba az Al-Ubaid népet a Duna-medencében már honos Duna, Olt ősnépekkel, (akik talán a hettiták előtti Anatólia lakói, edényeik Kura–Arax-i), már Kr. e. 5. évezredben megállapítható az anyaistennő tisztelete.

(12.) Pető Imre: Elődök szava. Corona Sacra Könyvkiadó, 2009.

6. Tóth-Kurucz Mária: Aranyfónál. Cleveland Ohio 1990, 64. Letöltve: 2019-ben.

„Az Al-Ubaid-i nép az Anyaistennőt nem NIN-HURSÁG-nak, hanem ERES-KI-GAL-nak nevezte magyarul úgy mondanám – a „NAGY FÖLD ERŐSE”... Az „Olt melletti kultúra” urbanizált és központja az „ERŐSD” nevű város... agyagfigurák ábrázolták az Istenanyát... és nem véletlen, hogy a neve „ERES.”

Akkor a felirat utolsó tagját a balta és feliratunk azonos alakú visszakanyarított -o- betűje alapján olvashatjuk az istennő mély hangrendű „oR/O/S” névváltozatával. Tény, hogy a lelet már eleve 3500 évvel fiatalabb szatmári tájegység (középső bronzkori) terméke. Úgy vélem az Eres-Erőd személynév-helynév analógia alapján, hogy a kő- és bronzkor óta lakott szabolcsi Oros település OROS istennőről kaphatta helynevét.

Akkor a felirat egy és kéthangú egy-szótagú gyökhangzók folyamatában hangzósítva:

ös/Nő oR/O/S

Mai nyelvünk szerint:

Ősnő Oros!

Természetesen a feliratot jobbról olvasva is ezt az eredményt kapjuk.

Esetleg az első tükrözött Λ (${}^2S^3$) betűt megpróbálhatjuk ligatúraként értelmezni: (mint a baltánál az (2s) szülő jelet) /+l (sz- ${}^2s^3$) vagy (${}^2s^3$ -sz). Behelyettesítve az előző betűsorba u. úgy balról:

(SZ- ${}^2S^3$) (N- 1R -E/O) 2S

Hangzósítva:

SZo öS/Nő oR/O/S, azaz

Szól ősnő, Oros!

Az ellenkező irányból is egyező.

Szolgáljon magyarázatul: „Évekig nyugtalanított írja később a szerző, hogy az erdélyi vizek nevei -os-ra végződnek: Maros, Szamos, Aranyos. Aztán egyes helységnevek: Tordos, Perjámos, Tataros, Máramaros.” Ezek az -os végű helynevek Erdélyből indulva, a Balkánon és Görögországon keresztül, bejárják az Égeikum szigetvilágát, Krétát, Ciprust, a föníciai parton Büblosz, a Nílus mentén pedig Abüdosz.

„Aczél József görög szavai nem azért hasonlítanak a magyarra, mert a Dunaiak átvették tőlük, hanem éppen fordítva.” (az i. m. 90.)

Nézzük át feliratot a két nagy tudású szerző új megvilágítása szerint. Az oR/O/S ~ **Oros** végződést véglegesnek tekinthetjük! A fenti (${}^2s^3$ -sz) ligatúrát még nem próbáltuk ki szókezdőnek:

${}^2S^3$ -SZ N • oR/O/S

Nem igazán értelmezhető, hogy milyen Nő is az Oros. Viszont egy *-SZ • N betűsorral esélyünk lehet egy régies „asszony” szó hangzósítására.

Aczél József szerint:⁵ „A szittyá–görög őshaza a Fekete tengertől északra elterülő vidék volt kb. az 50. fokig. Két nagy ágra oszlottak: a szittyá- és hellén görög. A nyelvi különbség eleinte csak dialektusi volt, később különálló nyelvekké fejlődtek. Kr. sz. előtti mintegy ezer évvel e hellének elhagyták az őshazát előtünk ismeretlen okból, s egyfelől Kis-Ázsiába, másfelől a Balkán déli részére költöztek. Az új település alkalmával egy idegen néppel keveredtek össze, talán valamely trák törzssel vagy a pelaszgokkal; e vegyülés erős nyomokat hagyott vissza nyelvükön... ellenben a szittyá–görög maradt a régi. Ez az oka, hogy míg a magyar nyelv majdnem egész szókincsét le tudjuk vezetni a görögből, addig a hellén szókincsnek talán kétharmada egyezik a magyarral.” (Östörténeti megállapításai talán nem mindenben helytállóak, de a nyelvi és szótári párhuzamai nem kerülhetők meg!)

Aczél a *kszi* hangról írja: a *k* gyengén vagy épen hangzott... az asszony szó régi alakjában tisztán kiérezhető e hang: *akhszin*, *ahszin*, a szittyából ez az alak jutott be az oszétba is.

- asszony a^k sziosz, a^k szion érdemes, tisztelt. (az i. m. 43.)
- agg, og, ük ogug-iosz, szittyá: ogg régi, ős, tiszteletreméltó. (az i. m. 148.)

Hasonlóan vélekedik Cz-F is asszony szavunkról:

- ASSZONY fn. 3). Jelent úrnőt... Föld asszonya... népek asszonya [...] Az achszin mint legrégebbi alak után indulva, az asszony gyöke **ág**, s törzse az ebből származott ágazik vagy ágzik... az ágzóból: ágzon, ágszon, áchszony, asszony. S innen némelyek szerint a magyar asszony. A HB szerint *achscin* (14. mondat.)

Térjünk vissza a kezdő rovássor: $\Lambda = * + | (*-SZ) \cdot N$ betűsornak a hangzósítására, amelyben a fentiek alapján a régi aggzen, oggzen, *akhszin*, *achszin*, ágzon, ágszon, áchszony vagyis **asszony** szavunkat vélhetjük. A szóanalógiák alapján akkor a ligatúra első ferde vonalú rovásjele alatt a **-g**-betűt/hangot kell értenünk. Aczél szerint „a szittyá–görög írást a székely őrizte meg. Az összes ABC-k közül legközelebb áll hozzá az ó-hellén, lásd a székely–szittyá Λ (g) és ó-hellén \uparrow (g) rovásbetűt az 5. oldali táblázatban, a többiekre az (i. m. 182–183. o).

Feliratunk rovássorát most már így rögzíthetjük:

$$\uparrow + | \cdot \zeta + \tilde{\Upsilon} + \rangle \cdot \backslash, \text{ azaz } (G-SZ) \cdot (N^{-1}R-O) \cdot \uparrow (s)$$

Az egy- és kéthangú egy szótagú gyökjelek hangzósítása:

$$aG/SZi/N \cdot oR/O/S \sim \text{Agszin Oros, azaz Asszony Oros}$$

Az AGG = ős, a SZÍN (1) 1). Eredeti jelentése: fény, fénylő, tiszta valami értelmével Cz–F szerint „**Fénylő ős Oros** istenasszonyt is jelenthet. Mivel a magyar nyelvben a **g**, k-val, ch-val, h-val, az **sz** z-vel is váltakozik, a fentiek közül bármelyik változat behelyettesíthető! A felirat jobbról indulva is azonos módon olvasható.

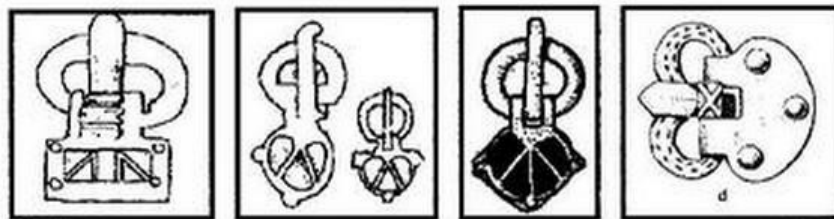
Térjünk még vissza a most megismert \uparrow (g) jelre, válogatva (hivatkozás nélkül) a Kr. e. évezred ABC-éből: Ciprus: Λ (ko) ~ Fríg: \uparrow ~ Fönícia: $\Lambda \wedge \sim$ Ó-görög: $\uparrow \uparrow \Lambda \Gamma \sim$ Kréta A: $\uparrow \Lambda$

$$\text{Mínosz: } \Lambda \text{ (go, ko) } \sim \text{Moabit: } \wedge \sim \text{Sidon, Trója: } \uparrow \Lambda$$

Talán a Duna-völgyiek inváziója vihette e Tordosi (\uparrow , Λ), Tatárlaki (\uparrow) jeleket (egyesek szerint székely írásjelek?) délfelé, ahonnan a Szír–Föníciai szavárd, világból szemita, indogermán áthangolással (p-el-ask, etruszk, illír, ó-hellén), vagy a Kura–Araksz térségből délkelet-Európán keresztül vissza is térhettek az As-kuza, Is-kuza néven emlegetett szkíták révén vonalas (szittyá) betűírásként. Talán a Kárpát-medencei helyi Λ G betű tért vissza délről hellén \uparrow alakban? Később az avar csatkarikán látható Λ (g) és a Homokmégy-halomi 102. sírleleten Δ (g²k) jelként. A keletről érkezők a g-re ezeket 8, X, M, használták.

Láthatóan a \uparrow (g) jel a későbbiek során valamiért nem állandósult. Álló helyzetű változata \uparrow viszont $g > h > i/j$ átváltással a \uparrow ($i/j > \uparrow j$) rovás/betű jeleként rögzült, a torokhangú változatra nyelvünknek nem volt szüksége, így az, egy további alsó mellékvonal hozzáadásával a \uparrow (h) $> \downarrow$ ($\uparrow k$) betű jele lett.

Talán érdemes a kifestősi felirat oly jellegzetes két ' $\Lambda \sim \backslash$ ' karakterére még egyszer visszatérni. Vajon csak szigetszerű volt-e szabolcsi feltűnésük vagy a későbbiek során is előfordulnak, s ha igen, milyen hangzással? Természetesen a kérdésfeltevésem tudatos volt, hiszen ismertem Szekeres írásából a kínai piktogram előzményeiként bemutatott hun csatokat, melyek *forrásképét átvettem*:

„A nikolsburgi ábécé felezett vas nyílhegyének piktogram előzménye a Mezőberényben előkerült hun arany csattesten (Bóna 1993, 150); a felezetlen egyik nyílhegy piktogram a Szeged–Nagyszéksői hun aranycsaton (Bóna 1993, 119. 84. kép), mellette jobbra pedig a Šapkinó–templomhalom 5. sírjából előkerült (vas) nyílhegy piktogram látható. Jobbra tőlük egy Lébényben fellelt hun csattesten a kínai „vessző” piktogram (l. Szekeres 2008, No. 8) rajzának felső része, melynek neve régi nyelvünkön „**cse**-lő-ke $>$ **ce**-lőke” (‘ lövesszőcske ’) volt.”⁽¹⁹⁾(Szekeres i. m.185.)

Talán nem érdemtelen a kicsit hosszúra nyújtott idézet, de engem elsősorban a mezőberényi két karakter érdekel, hogy azok rovásjelek-e vagy csak díszítmények?

Helyettesítsük be először a hun kornál mintegy 2000 évvel korábbi kifestősi szótagjeleket:

$$\Lambda \cdot \backslash^2 S^3 \cdot ^2 S \sim Si/eS; (SZ-^2 S^3) \cdot ^2 S \sim \text{ösZ/eS öS}; (G-SZ) \cdot ^2 S \sim eG/ÉSZ/eS$$

A betűsorok hangzósítása nem igazán egyeztethető össze az övcsat (visszafelé se), funkciójával, legfeljebb a csattulajdonos névbetűire gondolhatnánk. Vizsgáljuk meg, hogy az *ómagyar* rovásjelek karaktereivel balról olvasható-e?

$/ + 1 (SZ^{-1}J^3) \cdot ({}^1J^{-1}R) \uparrow + \setminus \sim$ hangzósítva: SZi/J Jo Rá, azaz **Szj jó rá!**
 Vagy $({}^1R^3-SZ) \cdot ({}^1J^{-1}R) \sim$ hangzósítva: SZo/Ru/J Rá, azaz **Szorulj rá!**
 Vagy $({}^1R^3-{}^1J^3) \cdot ({}^1J^{-1}R) \sim$ hangzósítva: uR/Jo Já/R, azaz **Úr jó jár!**

Láthatóan a csatfelirata az *ómagyar* rovásjelekkel, többféle funkciós értelemmel bír, visszafelé is! Véleményem szerint az sem zárható ki, hogy a többieket „díszítő” Λ (2s), χ (2d) *ómagyar* rovásjelek inkább valamilyen jelentéshordozók, valahova (nemzetséghez, családhoz) tartozást jelentenek. Nem lebecsülve azt a hihetetlen aprólékos kutató munkát, amit Szekeres István írásában⁽¹⁹⁾ elvégzett, de én kétséggel fogadom rovásjeleink kínai piktogram és ideogramma előzményeit. Röviden bemutatom a két felirat rovásjeleit, a balról olvasott elé, a jobbról olvasott utána írva:

$({}^1d) \succ (a/\acute{a}) \cdot (e/o) \succ (n) \cdot (g) \wedge (g) \cdot (gy) \approx; \approx (gy) \cdot ({}^1k) \uparrow ({}^1k^3) \cdot ({}^2k) \diamond ({}^2k) \cdot$
 $(l) \blacktriangle (l) \cdot ({}^1r) \blacktriangleright ({}^1r^3) \cdot ({}^1r) - ({}^1r) \cdot ({}^1r) \setminus \cdot / ({}^1r) \cdot ({}^2s) \wedge ({}^2s) \cdot (sz) | (sz) \cdot$

Kisfentős: $(g) \wedge \cdot \wedge (g) \cdot (e/o) \succ (n) \cdot (n) \zeta (e/o) \cdot ({}^1r) \tilde{\Upsilon} ({}^1r) \cdot (s) \setminus \cdot / (s) \cdot (sz) | (sz)$

Visszatekintve a hellén \wedge (g) rovásjelre, a fentiekén kívül más példát nem tudok felhozni rá, elfelejtődött? Úgy gondolom az Λ alakú (2s) rovásjel a keletről érkező elő-szkiták magyar beszédével került a Kárpát-medencébe. A felbukkanó \wedge , \blacktriangle változatokat inkább egyéni karaktereknek tartanám. A hun övcsat szimmetrikus karakterei sem valószínű, hogy egy évezredes emlékezetként kerültek fel.

Helytálló most is, hogy rovásírásunk a valamikori ősbibb egy-szótagú nyelvünk hagyatéka, nem csak a beszédben (szóösszevonás), hanem az írásban is törekedett a rövidsége (ligatúra). A kérdés továbbra is aktuális, hogy hol és mikor, milyen kulturális, gazdasági és politikai térben, közegben alakult ki beszédünk gyökjel folyamán alapuló fonetikus, rovásmódú, vonalas *ómagyar* írásunk?

Talán két felvetés is helytálló: írásunk a magyar nyelvre épülő tudatosan szerkesztett függőleges és dönt egyenesekhez kapcsolt mellékvonalakból és körívekből álló (mértani) lineáris írás, ami a valamikori *nagy területű magyar nyelvzetű őshazában alakult ki*. Grandpiere írja: »i. e. 1000-tól a magyarság térségében uralkodó szkíta, szarmata, hun, avar népek nyelve és műveltsége lényegében nem módosította a magyar nyelvet, ez csak úgy lehetséges, ha ebben a hatalmas térségben élő népek magyar nyelven beszéltek.⁽¹³⁾« Strabon mondja: „mindnyájan egy nyelvet beszéltek, csak kevés különbséggel.” Amit aztán évezredekén keresztül e népek *ómagyar* rótt írásjelei (részben) napjainkig is igazolnak.

Végül írásomat ajánlom barátsággal Tóth Imrének, a magyar őstörténet elkötelezett kutatójának.

Kaposvár (2015.) 2024. 11. 30.

Delibeli József
okl. építőmérnök

Jelen írásom az első ¹közlés alatti és a www.leventevezet.extra.hu/szkita_feliratok.pdf (2020. évi visszavont írásom) módosított és átdolgozott változata. Az átvett lábjegyzetek számát meghagyva utólag (...) -be tettem.

A rovásjelek jelölésénél felhasználtam Dr. Hosszú Gábor székely–magyar, Kárpát-medencei és kazár rováskarakter készletét. Letöltve a Rovásírás Honlapról 2009. októberben.

Írásom nem feltétlen tudományos igényű, ismeretterjesztésre szánom, épen ezért az előforduló nyelvtani hibákért, elírásokért, pontatlanságért elnézést kérek.

(13.) Dr. Grandpiere Atila: A magyar nyelv alapkérdései – 2. rész. Megjelent a KAPU, 2016. 06–07, 61–66. Javított kiegészített változat.